حسابداری دولتی چیست و چه تاثیری در بودجه سازمان‌ها دارد؟

دولت‌ها بزرگ‌ترین سازمان‌های فعال در هر کشوری هستند؛ هر دولت هم دارای تعداد زیادی شرکت‌های زیرمجموعه است. انجام محاسبات و بررسی وضعیت اقتصادی دولت‌ها، امری پیچیده و مهم است و تأثیر زیادی در شرایط کشورها دارد. حسابداری دولتی دقیقاً همان دانشی است که به بررسی وضعیت اقتصادی شرکت‌های زیرمجموعه دولت‌ها می‌پردازد و گزارش‌های لازم را در اختیار ذینفعان قرار می‌دهد. به همین دلیل گفته می‌شود حسابداری دولتی یکی از مهم‌ترین زیرشاخه‌های علم حسابداری است. در ادامه این مطلب به معرفی حسابداری دولتی و مسائل مربوط به آن می‌پردازیم.

جهت اشنایی بیشتر با نرم افزار حسابداری دولتی دیدگاه کلیک کنید.

حسابداری چیست؟

حسابداری یا «زبان تجارت» به دانشی گفته می‌شود که با استفاده از ابزارهای مشخصی به بررسی و ارزیابی نتیجه حاصل از فعالیت‌های اقتصادی یک سازمان می‌پردازد. نتیجه کار حسابداران، گزارش‌هایی مانند ترازنامه و صورت سود و زیان است که در اختیار مدیران سازمان قرار می‌گیرد و اطلاعات لازم در خصوص وضعیت مالی سازمان را در اختیار ذینفعان قرار می‌دهد.

حسابداری انواع گوناگونی دارد. به طور مثال: حسابداری دولتی، حسابرسی، حسابداری مدیریتی، حسابداری قانونی، حسابداری مالی و... همگی از زیرمجموعه‌های علم حسابداری محسوب می‌شوند.

تعریف حسابداری دولتی چیست؟

حسابداری دولتی یکی از فرایندهای مهم حسابداری در سازمان‌ها، ادارات و وزارت‌خانه‌های دولتی است. همان‌طور که می‌دانید هر شرکتی که زیرمجموعه دولت باشد باید گزارش عملکرد و نحوه خرجکرد بودجه خود را به دولت ارائه دهد و برنامه خود برای بودجه سال بعد را هم مشخص کند؛ چرا که این شرکت‌ها برای فعالیت‌های خود از بودجه دولت استفاده می‌کنند. حسابداری دولتی همان دانشی است که به کمک سازمان‌های دولتی می‌آید و نحوه آماده‌سازی این گزارش‌ها را به آن‌ها آموزش می‌دهد.

حسابداری دولتی (Governmental accounting) یکی از زیرشاخه‌های مهم

حسابداری است. این دانش روی فعالیت‌هایی تمرکز می‌کند که روش بودجه‌بندی و عملکرد سازمان‌های دولتی را مشخص می‌کند. افرادی که در این حوزه فعالیت می‌کنند، باید تمام رویدادهای مالی انجام شده در سازمان‌های دولتی و هزینه برگزاری این رویدادها را ثبت، طبقه‌بندی و در گزارش‌های مربوطه درج کنند. سپس با استفاده از این گزارش‌ها برای بودجه سازمان در سال آتی تصمیم بگیرند.

چه افرادی از گزارش‌های حسابداران دولتی استفاده می‌کنند؟

گزارش‌های تدوین‌شده توسط حسابداران دولتی به صورت مستمر در اختیار کارشناسان و مسئولان دولت قرار می‌گیرد. بنابراین تهیه و تدوین صحیح این گزارش‌ها برای سازمان‌های دولتی اهمیت ویژه‌ای دارد و تمام این شرکت‌ها باید حداقل یک حسابدار دولتی در مجموعه خود داشته باشند. باید به این نکته اشاره کنیم که گزارش‌های

حسابداری دولتی در اختیار ذینفعان درون‌سازمانی هم قرار می‌گیرد و صرفاً برای استفاده مسئولان خارج از سازمان نیستند.

برخی از مهم‌ترین افراد درون‌سازمانی که گزارش‌های حسابداران دولتی را مورد بررسی قرار می‌دهند، به ترتیب زیر هستند:

• برنامه‌ریزان واحدهای اجرایی

افرادی که مسئول برنامه‌ریزی واحدهای اجرایی در سازمان‌های دولتی هستند، باید وظایف مربوط به بودجه‌بندی سازمان را هم عهده‌دار شوند. بنابراین به گزارش‌های حسابداران دولتی نیاز دارند تا بتوانند نقاط مثبت و منفی سازمان را بررسی و تصمیمات بهتر و اقتصادی‌تری را برای سال آتی اخذ کنند.

• مدیریت عامل سازمان

مدیران سازمان‌های دولتی اغلب وزیران و مسئولان بلندپایه دولتی هستند. این افراد باید گزارش عملکرد سازمان‌های تحت مدیریت خود را به دولت ارائه کنند. بنابراین باید به گزارش‌های حسابداران دولتی دسترسی داشته باشند.

گاهی اوقات ممکن است مدیران میانی برای برنامه‌ریزی بهتر و اخذ تصمیمات تیمی خود به گزارش‌های حسابداران دولتی نیاز پیدا کنند.

• حسابرسان داخلی

هر سازمان دولتی دارای افرادی تحت عنوان بازرس یا حسابرس داخلی است. این افراد وظیفه دارند بر فرایندهای مالی سازمان، کنترل و نظارت داشته باشند. بنابراین این افراد هم برای انجام وظایف خود به گزارش‌های مذکور نیاز پیدا خواهند کرد.

همان‌طور که اشاره کردیم، گزارش‌های حسابداران دولتی تنها در اختیار افراد درون‌سازمانی قرار نمی‌گیرد. در ادامه بعضی از مهم‌ترین افرادی که خارج از سازمان هستند اما به این گزارش‌ها دسترسی دارند را به شما معرفی می‌کنیم:

• هیئت دولت

یکی از وظایف هیئت دولت، بررسی و کنترل سازمان‌های دولتی است. این هیئت، برای عمل به وظایف خود باید به گزارش‌های حسابداران دولتی دسترسی داشته باشند و در صورت لزوم مدیران سازمان‌ها را برای ارائه توضیحات بیشتر احضار کنند.

• نمایندگان مجلس

نمایندگان مجلس مسئولیت نظارت بر بودجه دولت در هر کشور را بر عهده دارند. بنابراین این افراد باید به گزارش‌های حسابداری دولتی سازمان‌ها دسترسی داشته باشند. نمایندگان مجلس می‌توانند در تصویب بودجه سال بعد سازمان‌های دولتی دخالت داشته

باشند.

• حسابرس‌های دیوان محاسبات کشور

طبق قانون اساسی کشور، مسئولیت بررسی حساب‌های وزارت‌خانه‌ها و سازمان‌های دولتی بر عهده دیوان محسابات کشور است. به همین دلیل حسابرس‌های دیوان محسابات کشور باید به گزارش‌های مالی سازمان‌های دولتی دسترسی داشته باشند و آن‌ها بررسی کنند. لازم به ذکر است نتیجه بررسی‌های حسابرس‌ها در اختیار نمایندگان مجلس قرار خواهد گرفت.

• عموم مردم

مردم یک کشور به دولت، مالیات پرداخت می‌کنند و بخش بزرگی از این مالیات در سازمان‌های دولتی خرج می‌شود. بنابراین مردم حق دارند تا بدانند مالیاتی که پرداخت می‌کنند کجا و برای چه فعالیت‌هایی خرج می‌شود. به همین دلیل نتیجه بررسی‌های حسابرس‌های دیوان محاسبات کشور در اختیار عموم مردم قرار می‌گیرد.

معرفی 5 اصل حسابداری دولتی

اصول حسابداری دولتی شامل 5 اصل مهم است و تمام حسابدارن دولتی باید این اصول را رعایت کنند. این اصول به شرح زیر هستند:

- بهره‌گیری از حساب‌های مستقل
- رعایت قوانین و مقررات مالی و حسابداری کشور
- تأمین اعتبار
- تطابق رویدادهای حسابداری با بودجه
- تقدم دادن روش تعهدی به روش نقدی

هدف حسابداری دولتی چیست؟

هر دولت، اهداف خاصی دارد که برای رسیدن به آن‌ها تلاش می‌کند. دستیابی به بخش بزرگی از این اهداف در گرو برنامه‌ریزی مالی مناسب است. به همین دلیل بودجه‌بندی و مدیریت منابع عمومی اهمیت زیادی برای دولت‌ها دارد. در ادامه بعضی از مهم‌ترین اهداف حسابداری دولتی را شرح می‌دهیم:

- کنترل درآمدها و دریافتی‌های دولت
- کنترل فعالیت‌های کارکنان سازمان‌های دولتی به خصوص در بخش امور مالی
- تلاش برای کنترل و مدیریت اموال عمومی
- نظارت بر فعالیت‌های دولت
- نظارت بر هزینه‌های جاری
- نظارت و کنترل بر اسناد و اوراق بهادار
- تلاش برای افزایش قابلیت اعتماد به اسناد و گزارش‌های مالی دولتی
- تلاش برای رعایت قوانین و مقررات مالی و بودجه‌ای دولت

اگر حسابداران دولتی به این اهداف دست یابند، هزینه سازمان‌ها هم تا حد قابل توجهی کاهش پیدا خواهد کرد. در نتیجه این اتفاق، دولت می‌تواند مازاد بودجه را از سازمان‌ها بازپس گرفته و صرف امور مهم‌تر و دستیابی به سایر اهداف خود کند.

معرفی وظایف حسابداران دولتی در سازمان‌ها

افرادی که با عنوان حسابدار دولتی در سازمان‌های مختلف مشغول به کار می‌شوند باید از عهده انجام وظایف خاصی برآیند. به این ترتیب می‌توانند در جایگاه خود به موفقیت برسند و مراحل پیشرفت را طی کنند. در ادامه برخی از مهم‌ترین وظایف حسابداران دولتی که در بیشتر سازمان‌ها مشترک هستند را به شما معرفی می‌کنیم:

- تهیه صورت‌های مالی
- رسیدگی به پرداختی‌های سازمان
- نظارت بر دستمزد و استخدام سازمان
- ارزیابی اطلاعات مالی سازمان
- بررسی سوابق حسابداری
- کنترل صورت‌های بانکی

آشنایی با نرم افزارهای حسابداری و حسابرسی شاید جزء وظایف اصلی حسابداران دولتی محسوب نشود اما مزیتی بزرگ برای استخدام به شمار می‌رود. در حال حاضر بسیاری از فرایندهای مالی از طریق نرم افزارهای اختصاصی انجام می‌شود. بنابراین آشنایی با این ابزارها می‌توانند تأثیر قابل قبولی در استخدام و موفقیت افراد داشته باشند. همچنین توصیه می‌کنیم که اطلاعات حداقلی را در خصوص اصطلاحاتی مانند تأمین اعتبار، تعهد، تسجیل، تنخواه‌گردانی، صدور حواله، درخواست وجه و... هم کسب کنید.

مشاغل مرتبط با حسابداری دولتی

افراد زیادی هستند که حسابداری دولتی را به عنوان رشته دانشگاهی خود انتخاب می‌کنند یا دوره‌های تخصصی حسابداری دولتی را می‌گذرانند. این افراد می‌توانند پس از اتمام دوره آموزشی یا تحصیلی خود در سازمان‌های دولتی تحت عناوین زیر استخدام شوند:

- حسابرس مالیاتی IRS
- حسابدار دولت
- مدیر مالی
- نماینده خزانه‌داری

البته موارد مذکور تنها سمت‌های موجود برای فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری دولتی نیست. این افراد می‌توانند در تمام سازمان‌های دولتی و خصوصی در واحد حسابداری مشغول به کار شوند.

سخن پایانی

حسابداری دولتی یکی از زیرشاخه‌های پراهمیت حسابداری است. این رشته به بررسی و

کنترل رویدادهای مالی سازمان‌های دولتی مانند وزارتخانه‌ها می‌پردازد. نتیجه فعالیت حسابداران دولتی در قالب گزارش‌های مالی در اختیار نمایندگان مجلس و مردم قرار می‌گیرد و تعیین‌کننده بودجه سال بعد سازمان‌های دولتی خواهد بود. به همین دلیل تهیه و تدوین گزارش‌های دولتی از اهمیت زیادی برخوردار است. هر سازمان دولتی باید شخص یا اشخاصی را تحت عنوان حسابدار دولتی استخدام کند تا وظیفه کنترل و نظارت بر رویدادهای مالی سازمان را عهده‌دار شوند.